

Formar-se garanteix trobar feina?

Quants cops haurem escoltat: "Té dues carreres, dos màsters, tres idiomes i no troba feina?". Malauradament avui dia la formació no garanteix un lloc de treball en relació als coneixements però el que és segur és que, sense formació, aquesta feina no arribarà mai. Calen llocs de treball de més alta qualificació i una millor relació entre el món formatiu i el de l'empresa

ANÀLISI **Josep M. Vilalta**

Nous paradigmes

Un professor treballa per a l'eternitat: ningú pot predir on acabarà la seva influència". Valgui aquesta cita de H.B. Adams per reflexionar sobre les complexes interrelacions entre formació i mercat de treball.

Hem de formar per a les necessitats del mercat de treball? Cal fer-ho per a les actuals necessitats o per a les futures? En quines competències o coneixements? Amb quina orientació i quins valors? Preguntes recurrents i no gaire sovint ben resoltes, partint del fet que el treball és el factor articulador bàsic de qualsevol societat. La societat i l'economia actuals afegeixen alhora més complexitat a aquest, sens dubte, difícil maridatge. La revolució tecnològica, la creixent globalització de les economies, els reptes globals, el sostre de vidre per a les dones, són tots ells factors que tensionen encara més els interrogants plantejats.

A títol il·lustratiu, s'estima que l'any 2020, només als Estats Units d'Amèrica, el mercat de treball tindrà necessitat d'1,5 milions més de graduats universitaris dels que genera el sistema educatiu. Així mateix, estudis recents del MIT mostren com les organitzacions àgils en la gestió del seu capital humà poden incrementar un 30% els beneficis.

En el context català i espanyol, aquesta complexitat es confirma i alhora se'ns mostren característiques i déficits específics. Per la banda educativa: elevat abandonament prematur i fracàs escolar, nivells elevats de població adulta amb baixa qualificació, déficit de població amb qualificacions intermèdies i escassa tradició en la formació en alternança empresa-centre formatiu. Per la banda del mercat i les empreses: alta taxa d'atur (especialment d'atur juvenil i de llarga durada), escassa inversió privada en R+I, un univers format principalment per pimes, estructura econòmica basada en sectors d'escàs valor afegit (la construcció, el turisme). Tot plegat comporta, com molt bé argumenta Miquel Puig, un mercat de treball de baixa qualificació, un augment de les desigualtats socials (agreuades els darrers anys), una alta concentració de l'atur en les persones amb baixa qualificació i una alta taxa de sobrequalificació (la més alta d'Europa).

Donada l'extrema complexitat descrita, i junt

Hem de formar per a les necessitats del mercat de treball? Cal fer-ho per a les actuals necessitats o per a les futures?

amb els déficits a Catalunya, quines haurien de ser les prioritats? Quines polítiques públiques requerim per afrontar aquests dilemes? Es tracta de qüestions extremadament delicades que requereixen reflexió i més estudis específics.

Malgrat tot, podem apuntar algunes línies per a la reflexió i l'acció dels agents del sistema: 1) Fer una aposta clara per la formació al llarg de la vida. Com s'ha dit, la radicalitat dels canvis econòmics i socials requereixen una formació permanent al llarg de la vida. La clàssica correspondència lineal entre formació i professió-lloc de treball deixa de tenir sentit en molts àmbits; 2)

JOSEP PUIG/DO

Desenvolupar un sistema educatiu que atorgui molta més rellevància a les habilitats transversals i a les actituds. És a dir, fomentar la figura d'una formació en "T", on es conjuminin adequadament l'especialitat en una àrea específica amb la transversalitat d'habilitats, actituds i coneixements de gestió: gestió de projectes i de professionals, habilitats de direcció, habilitats comunicatives, capacitats d'adaptació i d'empatia, valors humanístics i responsabilitat social, coneixement d'idiomes i capacitat de treball internacional, etcètera; 3) Reforçar tothora les formacions duals, aquelles que saben combinar adequadament la formació més acadèmica amb la formació aplicada a les empreses/institucions (Formació Professional dual, doctorats industrials, dobles titulacions internacionals), amb major confiança i interrelació entre els agents; 4) Major interrelació entre les diverses polítiques públiques que giren al voltant del mercat de treball, la formació i l'ocupabilitat: formació professional, formació universitària, polítiques d'innovació, polítiques actives d'ocupació i formació ocupacional. El món del treball és obert i estretament interrelacionat, i no sap de departaments estancs ni d'òrgans administratius tancats en si mateixos; 5) Major inversió pública per a l'impuls d'estudis de prospectiva en aquests àmbits, així com foment de plataformes de treball conjunt i estable entre empreses, governs, agents socials i institucions acadèmiques. Un exemple interessant en aquesta línia és el de la Plataforma Coneixement, Territori i Innovació, formada avui dia per 20 empreses i institucions del país.

En definitiva, cal una creixent inversió pública en educació i una aposta de país per promoure una estructura econòmica de major valor afegit, que comporti l'extensió de llocs de treball de major qualificació i que connecti amb més eficàcia el sistema educatiu i l'econòmic.●

LA CLAU **Oscar Valiente**

La reforma pendent

L'actual crisi d'ocupació que viu Catalunya, i que pateix especialment la població jove, sembla haver despertat en el Govern del nostre país un renovat interès per la formació professional. La darrera iniciativa del Govern de la Generalitat en aquesta línia ha estat l'aprovació del projecte de llei de la Formació Professional que té per objectiu integrar els serveis de formació, d'informació, d'orientació i de reconeixement de l'experiència laboral en un Sistema Integrat de Qualificació i Formació Professional de Catalunya. La integració de la formació des d'una perspectiva al llarg de la vida hauria de ser avui una prioritat per a qualsevol autoritat educativa.

Manca l'autoritat que lideri la detecció de les necessitats formatives, la planificació de l'oferta i l'avaluació de la qualitat

A Catalunya continuem patint una oferta fragmentada de la formació professional entre una formació inicial adreçada principalment a la població jove –dependent del Departament d'Ensenyament– i una formació per a l'ocupació adreçada principalment a la població adulta –dependent del Departament d'Empresa i Ocupació–. Avui en dia les pautes de demanda de formació de la societat catalana ja han deixat obsoletes les barreres burocràtiques entre l'oferta formativa per a joves i per a adults.

Els informes de la Fundació Jaume Bofill sobre formació professional mostren que els estudis professionals inicials són els que més han crescut en la darrera dècada a Catalunya en gran part a causa de la reincorporació de la població adulta en atur al sistema de formació inicial. Actualment als centres de formació professional inicial conviu l'alumnat provinent de l'educació secundària amb una població adulta que té experiència en el mercat laboral i que requereix d'un reconeixement de les seves competències professionals per tal de facilitar el seu accés a una qualificació.

La principal dificultat per donar resposta a aquesta realitat emergent no rau tant en la manca de recursos i en el pobre finançament, sinó en la resistència de les estructures de poder dels departaments implicats per cedir part de les seves competències i donar lloc, tal com succeeix en altres països de l'OCDE, a una autoritat participada per la societat que lideri la detecció de necessitats formatives, la planificació de tota l'oferta i l'avaluació de la seva qualitat. L'aposta de les nostres autoritats en aquesta llei per la integració de la formació professional sota una perspectiva al llarg de la vida ha estat més retòrica que real.

Sembla que hem perdut una nova oportunitat per tirar endavant les reformes pendents.●

Ò. VALIENTE, professor d'Educació Comparada, Universitat de Glasgow

PER SABER-NE MÉS

LIBRES

La sortida del laberint. El camí per superar la crisi creant llocs de treball decentes. M. Puig. Edicions 62. Barcelona, 2013

La formació professional i l'ocupació a Catalunya. O. Valiente (coordinador.) Fundació Jaume Bofill. Barcelona, 2014

WEBS

www.plataformacti.cat. Plataforma Coneixement, Territori i Innovació

www.oecd-ilibrary.org/education/learning-for-jobs_9789264087460-en. Informe OCDE sobre PE Learning for Jobs

www.oecd.org/site/piaac/Skills%20volume%201%20%28eng%29-%20v12- Informe OCDE sobre competències dels adults PIAAC